

Prednisolon (Binyrebarkhormon)

Til patienter og pårørende

Steroider, binyrebarkhormon eller Prednisolon

Menneskets binyrer producerer et hormon, der hedder kortisol. Kortisol, som også kaldes kortikosteroid eller binyrebarkhormon, anvendes af kroppen til at bekæmpe betændelsestilstande. Prednisolon er et kunstigt hormon, der har samme effekt som kortisol. Prednisolon kom frem i 1950'erne og har været anvendt i Danmark lige siden.

Hvordan virker medicinen

Prednisolon hæmmer kroppens immunreaktioner. Immunsystemet er vores forsvarsapparat mod betændelser, hvad enten det er indtrængende mikroorganismer (bakterier og virus), eller det er betændelsesreaktioner, som opstår inde i kroppen.

Ved Colitis ulcerosa og Chrons sygdom dæmper Prednisolon den betændelsestilstand / inflammation, der er i din tarm, når du har opblussen i din kroniske tarmbetændelse. Behandlingen har ofte en god og hurtig dæmpende virkning på aktiv sygdom, men har ikke helbredende effekt.

Under behandlingen med Prednisolon nedsættes kroppens egen produktion af binyrebarkhormon. Det er derfor vigtigt at overholde den af lægen aftalte dosis meget nøje.

Hvordan skal medicinen tages

Prednisolon kan tages på forskellig måde

- Indhældninger i endetarmen er en lokal behandling, der bruges, hvis sygdommen sidder i den nederste del af tyktarmen og endetarmen. Indhældningen tages før sengetid.
- Tabletter bruges, hvor andre behandlingsformer ikke er tilstrækkelige. Medicinen indtages normalt om morgenen.
- Indsprøjtning direkte i en blodåre i armen. Denne behandling anvendes, hvis du har svær opblussen af din sygdom, og det derfor kræves at du er indlagt på sygehuset.

Hvor længe gives behandlingen

Prednisolon gives kun i kure og kan ikke bruges som forebyggende behandling.

Hvilken dosis du skal have er altid tilrettelagt ud fra din tilstand.

Ved tablet behandling begynder man med en høj dosis i 1-2 uger. Herefter trappes langsomt ned.

Bivirkninger

Det er med Prednisolon som med mange andre lægemidler, hvis det har en virkning, kan det også have en bivirkning.

Det er meget forskelligt fra person til person, hvor mange bivirkninger man får, og hvor alvorlige de er. Bivirkningerne hænger også tæt sammen med, hvor stor en dosis du får, og hvor længe du er i behandling.

Ved at kende de mulige bivirkninger kan du også forsøge at kontrollere eller dæmpe deres virkning på dit helbred. Her kan der også være hjælp at hente hos din sygeplejerske eller læge.

Prednisolon (Binyrebarkhormon)

Bivirkninger på kort sigt

Øget appetit

Behandlingen med Prednisolon giver øget appetit hos de fleste. Du kan derfor hurtigt tage flere kilo på i vægt.

Vand i kroppen

En øget væskemængde i kroppen kan betyde hævelser, eksempelvis i underbenene eller ved anklerne. Væskemængden kan være en medvirkende årsag til øget vægt.

Irritation af huden

Huden bliver ofte tynd og tør i forbindelse med en behandling. Man kan se blårøde striber under huden og blå mærker på kroppen. Der kan forekomme blødninger i hud og slimhinder. Samtidig kan du få bumser, og eksisterende hudsygdomme vil kunne forværres. Der kan også være en tendens til, at du sveder mere.

Søvnløshed og ændret psyke

Det kan blive svært at falde i søvn, når du er i behandling. Manglen på søvn, eller en forskudt døgnrytme, kan påvirke din psyke og give humørsvingninger - fx i form af hyperaktivitet - eller mere alvorlige problemer som depressive træk.

Bivirkninger på lang sigt

Omfordeling af kroppens fedt

Omfordeling af fedtet i kroppen kan give en tyk mave eller en pukkel på ryggen. En anden konsekvens er rødme og rundhed i ansigtet, der også kaldes måneansigt. Samtidig kan omfordelingen betyde tynde arme og ben. Bivirkningerne kommer som regel efter langvarig behandling med Prednisolon.

Øjensygdomme

Prednisolon kan bidrage til, at du udvikler grå stær. Risikoen hænger sammen med mængden af medicin.

Behandlingen kan også hos enkelte personer fremprovokere grøn stær, der er et forhøjet tryk i øjnene.

Øget risiko for infektioner

Prednisolon-behandlingens resultater kommer på bekostning af et svækket immunforsvar. Derfor er der en øget risiko for, at du kan få en infektion under behandlingen. Du skal derfor være ekstra opmærksom, hvis du får feber eller betændelse.

Øget risiko for knogleskørhed

Din sygdom gør, at du er mere udsat for knogleskørhed. Ved langvarig behandling med Prednisolon er der øget risiko for at få knogleskørhed. Derfor skal du indtage kalk og D-vitamin, når du er i behandling.

Tendens til sukkersyge

Prednisolon er med til at forhøje dit blodsukker. Behandlingen med Prednisolon kan derfor udløse type 2 sukkersyge (diabetes). Sukkersygen kan forsvinde, når behandlingen slutter, men der er en risiko for, at den bliver permanent. Patienter, der i forvejen har sukkersyge, kan få behov for en øget dosis af insulin, og de kan opleve, at det bliver sværere at regulere blodsukkeret.

Menstruation

Der kan forekomme forstyrrelser af menstruationen enten i form af for hyppige perioder eller i form af, at menstruationen helt udebliver.

Prednisolon (Binyrebarkhormon)

Komplet liste over bivirkninger

Meget almindelige (Flere end 10 ud af 100 personer får bivirkningen)

- Hævelser pga. væskeophobning i kroppen, Forhøjet antal hvide blodlegemer, Øget risiko for infektioner pga. mangel på hvide blodlegemer, Øget tendens til blodpropper pga. forhøjet antal blodplader, Dårligt fungerende binyrebark, For lidt kalium i blodet, Nedsat følsomhed over for glucose, Væksthæmning (hos børn), Knogleskørhed, Muskelsygdom, Infektioner, Nedsatte symptomer ved infektioner, Forhøjet tryk i øjet, Grå stær

Almindelige (Højst 10 ud af 100 personer får bivirkningen)

- Forhøjet blodtryk, Hjertesvigt, Cushings syndrom - fysiske og psykiske ændringer pga. højt niveau af binyrebarkhormon, For meget fedt i blodet, For meget kolesterol i blodet, Depression, Opstemthed, Psykoser, Betændelse i huden, Hududslæt, Lyse streger i huden, Rødme, Småblødninger i hud og slimhinder, Sårhelingsproblemer, Tynd hud, Udvidelse af de små kar i huden (generelt i hud - men kan også være andre steder), Øget svedtendens, Natlig vandladning, Nedsat funktion af kønskirtlerne (kan fx ses som menstruationsforstyrrelser hos kvinder samt nedsat lyst og evt. rejsningsbesvær hos mænd)

Ikke almindelige (Højst 1 ud af 100 personer får bivirkningen)

- Forværret diabetes, Sukkersyge, Nedbrydning af knoglevæv, Hallucinationer, Manier, Personlighedsforstyrrelser, Allergiske reaktioner, Nyresten

Sjældne (Højst 1 ud af 1.000 personer får bivirkningen)

- Blodprop, Seneskader, Grøn stær

Meget sjældne (Højst 1 ud af 10.000 personer får bivirkningen)

- Betændelse i bugspytkirtlen, Porfyri, Udstående øjne, Epileptisk anfald, Øget tryk i hjernen, Alvorlig hudreaktion, Alvorlig hudreaktion hvor huden går til grunde, Anafylaktisk chok - en akut alvorlig allergisk tilstand, Sklerodermisk renal krise - alvorlig tilstand med nyresvigt og forhøjet blodtryk (er forekommet ved systemisk sklerose)

Yderst sjældne (antal ikke kendt)

- Sløret syn

Hvis en dosis glemmes

Spring dosis over og tag den næste dosis som sædvanligt.

Du skal ikke tage dobbeltdosis.

Er der særlige hensyn

Husk dagligt tilskud af Kalk og D-vitamin.

I sportens verden betragtes binyrebarkhormon som DOPING.

Graviditet og amning

Prednisolon kan om nødvendigt anvendes.

Der er en let øget risiko for lav fødselsvægt og for tidlig fødsel ved længere tids brug.

Er du gravid eller bliver du gravid under behandling med Prednisolon, skal du altid tale med den behandlingsansvarlige læge om den videre behandlingsplan.